

КРИСТАЛНАТА ТОПКА

Приказка отъ Братя Гримъ

Живѣла едно време вълшебница, която имала трима сина. Тъ се обичали по братски, но майката не имъ се довърявала и все мислѣла, че тѣ иматъ намѣрение да отнематъ могъществото ѝ. Тя превърнала най-големия си синъ въ орелъ, който трѣбвало да живѣе въ скалисти планини, и често го виждали въ небеснитѣ висини, дето се виелъ кржгообразно, като ту се спущалъ, ту се издигалъ. Вториятъ тя превърнала въ китъ, който живѣлъ въ морето.

А третиятъ, който се уплашилъ, че майка му може да го превърне въ хищенъ звѣръ, въ мечка или вълкъ, тайно избѣгалъ далечъ. Но той чулъ, че въ замъка на Златното Слънце има омагьосана принцеса, която отдавна очаква освободителя си. Всички напразно пожертвували живота си, и вече двадесетъ и трима юноши умрѣли отъ жалка смъртъ, опитвайки се да я освободятъ.

А тъй като сърцето му не знаело страхъ, той решилъ, каквото и да става, да намѣри замъка на Златното слънце. Дълго време странствувалъ той, но никѣде не можалъ да го намѣри. Веднажъ попадналъ въ една гъста гора и не можелъ да излѣзе отъ нея. По едно време забелязалъ два великани, които го викали при себе си. Кога-

тото отишълъ при тѣхъ, тѣ му казали:

— Ние се караме на кого трѣбва да принадлежи тази шапка. И тъй като и двамата сме еднакво силни, то не можемъ да се надвишемъ единъ другъ: малкитѣ хора сж поумни отъ насъ, ето защо искаме да ти възложимъ да разрешишъ нация споръ.

— Но какъ можете да се карате за една стара шапка?

— Ти не знаешъ какви свойства има тя, — тя е вълшебна шапка: щомъ я наложишъ и пожелаешъ да се намѣришъ нѣкъде, — за единъ мигъ отивашъ тамъ.

— Дайте ми шапката, — казалъ юношата, — азъ ще отмина малко по пътя, а когато ви повикамъ, вие се спустнете къмъ менъ, и който пръвъ дотича, шапката ще принадлежи нему.

Той наложилъ шапката и тръгналъ, но презъ всичкото време мислѣлъ все за принцесата, като съвършено забравилъ великанитѣ и продължавалъ да върви. Внезапно въздъхналъ отъ дълбочината на сърцето си и извикалъ:

— Ахъ, ако можехъ да се отзова веднага въ замъка на Златното Слънце!

И едва изговорилъ тѣзи думи, вече се намѣрилъ на висока планина предъ вратитѣ на замъка.

Той влѣзълъ вътре и миналъ презъ всичкитѣ стаи, докато най-сетне намѣрилъ принцесата въ последната стая. Но какъ се изплашилъ той, като видѣлъ пепелявовисовото ѝ лице, набраздено отъ бръчки, слѣпнитѣ ѝ очи и червени коси!

— Вие ли сте принцесата, чиято красота се слави по цѣлия свѣтъ? — извикалъ той.

— Ахъ, — извикала тя, — това не е моятъ образъ. Хората могатъ да ме виждатъ само въ такъвъ отвратителенъ видъ, — но за да знаешъ каква съмъ въ действителностъ, погледни само въ огледалото, което не лъже: то ще ти покаже моя истински образъ. — Тя му подала едно огледало и въ него той видѣлъ най-прекрасната де-

ПЪСЕНЬ НА МЛАДИТѢ КООПЕРАТОРИ

Онѣзъ поточета, които въ горитѣ пѣятъ и летятъ, — отиватъ дружно въвъ рѣкитѣ и роднитѣ поля поятъ.

Поятъ земята ни и пѣятъ за дружбата и радостта, — съ които растнатъ и живѣятъ децата днеска по свѣта.

Единъ за другъ, единъ за всички и всички дружно за единъ — като работнитѣ пчелички ний своя кошерь ще градимъ!

И тая пѣсень вдъхновена ехти подъ българския сводъ, земята грѣй благословена предъ погледа на цѣлъ народъ.

По нея всѣки бистъръ ручей и всѣки изворъ днеска пѣй — на трудъ и дружба да се учимъ, додето златна младостъ грѣй!

Славчо Красински

войка на свѣта, и видѣлъ какъ отъ радостъ сълзи течали по бузитѣ ѝ. Тогава той казалъ:

— Кажи, какъ мога да те освободя? Азъ съмъ готовъ на всичко.

— Който може да намѣри кристалната топка и я покаже на вълшебника, той ще сломи могъществото му и тогава азъ ще приема предишния си изгледъ. Ахъ, — извикала тя при това, — мнозина вече пожертвуха живота си, за да ми помогнатъ, но безуспѣшно. И за тебъ, млади момко, ми е жалъ, защото ще попаднешъ въ голѣма опасностъ.

— Нищо не ще ме задържи, — казалъ той, — кажи ми само, какво трѣбва да направя?

— Ти трѣбва да знаешъ всичко, казала принцесата. — Като слѣзешъ отъ планината, на която се издига този замъкъ, долу въ политѣ до извора има единъ дивъ биволъ, съ който трѣбва да се боришъ. И ако успѣешъ да го убиешъ, то отъ него ще изхвъркне огнена птица, която носи въ себе си огнено яйце, а въ това яйце вмѣсто жълтъкъ има кристална топка. Но птицата нѣма да изпусне това яйце, ако не я принудишъ на това. Ако пкъ яйцето падне на земята, ще подпали всичко наоколо си, ще изгори и самото то заедно съ кристалната топка. Тогава всичкитѣ ти трудъ ще отиде напразно.

Юношата слѣзълъ при из-

вора, дето биволътъ зафучалъ и заревалъ насреща му. Следъ дълга борба той забилъ въ плешката му мечъ си и биволътъ рухналъ на земята.

Въ сѣщия мигъ отъ него изхвъркнала огнена птица — и искала да отлети, но орелътъ, братътъ на юношата, който летѣлъ въ облацитѣ, се нахвърлилъ върху ѝ, погналъ я надъ морето и така я ударилъ съ човката си, че тя въ отчаяние изпуснала яйцето. Но то не паднало въ морето, а върху една рибарска колиба, която се намирала на брѣга на морето и тя веднага почнала да дими, готова да пламне. Но отъ морето се повдигнали грамадни, високи като къщи вълни, облѣли колибата и огнѣтъ изгасналъ. Това направилъ другиятъ братъ — китътъ, който доплувалъ до брѣга и изхвърлилъ водата нагоре. Когато билъ потушенъ пожарътъ, юношата започналъ да търси яйцето и за щастие, намѣрилъ го.

Когато юношата отишълъ при вълшебника и му показалъ топката, той казалъ:

— Могъществото ми е разрушено и отсега нататъкъ ти ставашъ владѣтелъ на замъка на Златното Слънце. Ти можешъ да върнешъ и на братята си човѣшкия образъ.

Тогава юношата побързалъ да отиде при принцесата и когато влѣзълъ въ стаята, тя била вече тамъ, цѣла блестяща отъ красота и тѣ съ радостъ размѣнили годежнитѣ си прѣстени.

СВѢТОВНИ ПИСАТЕЛИ

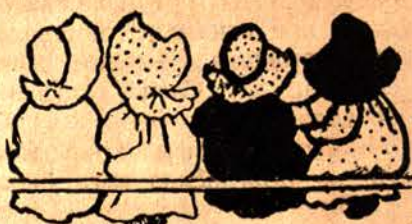
Братя Гримъ

Яковъ е по-големиятъ отъ двамата братя и е роденъ на 4 януарий 1785 година въ гр. Ханау, Германия. Вилхелмъ е съ една година по-малкъ отъ своя братъ. Яковъ Гримъ е билъ на своето време виденъ нѣмски ученъ. Той е написалъ нѣколко книги за обичаитѣ, нравитѣ и религията на старитѣ германци.

Двамата братя Гримъ сж прочути въ цѣлъ свѣтъ съ своитѣ приказки, излѣзли най-първо подъ заглавие: „Детски и къщни приказки“. Първата книга отъ тоя сборникъ народни приказки е излѣзла въ 1812 година и само за нѣколко години е станала любима книга на малки и голѣми.

Приказкитѣ на братя Гримъ сж преведени на всички езици и се четатъ отъ децата по цѣлъ свѣтъ. По примѣра на двамата братя и въ други страни се появяватъ учени и писатели, които започватъ да събиратъ и записватъ народнитѣ приказки, разказвани до него време отъ уста на уста и така предвани отъ поколѣние на поколѣние. Чрезъ дѣлото на братя Гримъ това ценно богатство на нѣмския и на другитѣ народи се запазва и остава писменъ паметникъ за духовното творчество на народитѣ.

Българскитѣ деца отъ много години познаватъ и четатъ приказкитѣ на братя Гримъ, които у насъ се превеждатъ отдавна. Има нѣколко издания на тѣзи прочути приказки, нѣкои отъ които сж преведени много хубаво и сж богато изпъстрени съ картини отъ прочути нѣмски и свѣтовни художници.

Баба Стана: — Бре, лудетини! Нѣмате ли си друга работа, ами сте дошли съ мене да си играете? — Хвърля гжсеницата въ двора. — Като взема една пржчка, ще ви дамъ да се разберете!

Владко: — Ама той Златко я сложи!

Златко: — Не съмъ я сложилъ азъ! . . . Тя сама е попъзляла.

Баба Стана: — Сама ли? Че какъ е дошла сама въ полата ми?

Златко: — Ами . . . пълзляла, пълзляла, дошла.

Баба Стана: — Тъй ли? Я гледай ти! Значи сама дошла? Слушайте, деца, баба ви не е отъ вчерашния дъждъ? Азъ за два дена не съмъ порасла. Другъ пътъ да не ме лъжете, че който лъже старъ човѣкъ, Господъ го наказва.

Златко: — Ти само ни плашишъ.

Баба Стана: — Тя и гжсеницата тъй казвала на баща си, та затова сега пълзи по земята.

Златко: — Ти пакъ нѣкоя приказка ще ни разправяшъ. Зная азъ!

Баба Стана: — Приказка, но истинска. Тази гжсеница е била царска дъщеря.

Златко и Владко: — Охо!

Баба Стана: — Да, царска дъщеря. Била много хубава. Отъ всички царства идвали царски синове да я искатъ за жена, но тя не искала да се омъжи за никого. Веднажъ баща ѝ казалъ: — Не може царството ми да остане безъ царъ, а пкъ азъ съмъ старъ вече и може да умра. Ти трѣбва да се омъжишъ за нѣкого отъ царскитѣ синове. Тогава тя му отвърнала: — По-скоро ще се влача като змия по земята, отколкото да се омъжа противъ волята си. На царя му станало много мъчно отъ този отговоръ и казалъ: — Добре, азъ нѣма да те карамъ насилъ да се омъжишъ, но помни, че ако харесашъ нѣкого отъ царскитѣ синове, които съмъ поканилъ отново да дойдатъ, и въпрѣки това пакъ ме излъжешъ, че не си харесала никого, то нека се сбъдне желанието ти: да се влачишъ като змия по земята и да си играятъ съ тебе децата.

Владко: — на подбивъ. —

Затова ли гжсеницитѣ иматъ коронка на главата си?

Баба Стана: — Не зная иматъ ли корона или нѣматъ, но зная, че тази княгиня харесала единъ отъ царскитѣ синове. Но когато баща ѝ пакъ ѝ запиталъ избрала ли е нѣкого, тя поклатила глава да каже: да, но нали била твърдоглавничка като васъ, току казала: не. И както казала не, веднага се превърнала на гжсеница. Царскитѣ синове, които били тамъ, се разбѣгали, а царътъ ядосанъ я грабналъ и я изхвърлилъ на двора. „Докакто не престанешъ да лъжешъ, — рекълъ царътъ, — все така да пълзишъ!“

Златко: — Азъ разбирамъ, защо ни разправяшъ тази приказка. Ама азъ не лъжа.

Владко: — И азъ не лъжа.

Баба Стана: — Зная, зная, че не лъжете, но азъ нали съмъ баба, все трѣбва да кажа по нѣкоя приказка. А сега бѣгайте и другъ пътъ да се не шегувате съ стари хора! Че то приказка, приказка, ама току вижте, че станало наистина. . .

Георги Крънзовъ

Христо Стойковъ

Пролѣтна радостъ

Вечерната сѣнка падаше вече отъждъ игоизточнитѣ брѣгове на Дойранското езеро и освѣтенитѣ прозорци на спрнатитѣ като девойки селца, гаснѣха съ последното издихание на залѣза. Изведнажъ планинскитѣ възвишения се отдръпнаха назадъ, снишиха се, а водитѣ на езерото сякашъ се надигнаха и тръгнаха да догонятъ здравата опора на Бѣласица и Голакъ.

Азъ стоя горе на открития чардакъ на нашата приветлива къща, обхваналъ съ погледъ кржгозора, презъ покривитѣ на моя любимъ Дойранъ, чийто къщи сж накацали една върху друга.

Въздухътъ зашумява като прѣсноводенъ ручей и азъ дълбоко поемамъ сладкия му ароматъ отъ снѣжно-розовия цвѣтъ на миндалитѣ, прасковитѣ и кайсинитѣ, които сж цвѣнали долу въ градинитѣ край езерото. И този въздухъ носи още топлината на сгрѣтитѣ земни пазви отъ пролѣтното слънце и диханието и надеж-

дитѣ на младата трева и първитѣ цвѣта. Вишната и люлята, долу въ нашия дворъ, все още не сж цвѣнали, не се е разлистила още и смоковницата, нито край езерото дивитѣ маслини сж покрити съ нѣжнитѣ си жълти цвѣтчета, които издаватъ гжстъ упоителенъ ароматъ, но толкова хубава, млада и свежа е тази вечеръ. Тя сякашъ ме вика съ гласъ и въ синия сдрачъ, та тъй въ градинитѣ, на югъ къмъ желѣзопътната линия, цвѣналитѣ дървета ми се виждатъ като бухлести бѣлорозови облачета, които плуватъ по вълнитѣ на пролѣтната вечеръ. . . . Но ето, менъ ми се чини, че земята се откъсва отъ своитѣ недра, полюлява се и леко, леко заплува. . .

Сепва ме звучниятъ гласъ на мама. Долю по двора тя бѣше захлепала съ налѣми и тази напета южнянка, въ широката си надиплена пола, приличаше на истинска болярка.

— Хайде, синко, върви да